

УДК 636.92:619:576.89:631.11(477.53)

© 2015

Клименко О. С., кандидат ветеринарних наук

Полтавська державна аграрна академія

ПОШИРЕННЯ ПАРАЗИТОЗІВ КРОЛІВ У ПРИВАТНИХ ГОСПОДАРСТВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Рецензент – кандидат ветеринарних наук С. О. Кравченко

Аналіз літературних даних і власні дослідження свідчать про значне поширення паразитозів кролів у господарствах різних форм власності більшості країн світу. Лабораторними дослідженнями матеріалу від кролів приватних господарств дванадцяти районів Полтавської області встановлено майже повсюдне поширення псороптозу, еймеріозу та пасалурузу. Екстенсивність псороптозної інвазії становить 37,68 %, еймеріозної – 47,69 %, пасалурузної – 21,26 %, хоча в окремих господарствах показники ураження досягають 100 %. Отримані дані свідчать про необхідність розробки та впровадження заходів боротьби з паразитозами кролів у приватних господарствах.

Ключові слова: кролі, поширення, еймеріоз, пасалуруз, псороптоз.

Постановка проблеми. Кролівництво – одна з перспективних галузей тваринництва, адже кролі відрізняються високою інтенсивністю розмноження, тому в короткий термін можна отримати значну кількість дієтичного м'яса, дешевої хутрової сировини та пуху.

Особливістю кролівництва є масовість поширення його серед населення, підтвердженням чого є збільшення кролівників-любителів не тільки серед сільських жителів, а й за рахунок власників садових і присадибних ділянок у містах. Однак у приватних господарствах відсутня система діагностичних і лікувально-профілактичних заходів щодо боротьби з паразитарними хворобами кролів – власники тварин користуються порадами колег і лише в екстремальних випадках звертаються до фахівців [1, 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Паразитофауна кролів представлена найпростішими, гельмінтами й членистоногими у вигляді моно- та поліінвазій. У кролівничих господарствах пасалуруз є найпоширенішим гельмінтозом: екстенсивність інвазії коливається в межах 40–90 % за інтенсивності інвазії від кількох гельмінтів до ста тисяч гостриків. Небезпека цієї інвазії полягає у високій контагіозності й можливості необмеженого розповсюдження [2, 5, 6].

Небезпечною і спустошливою інвазією залишається еймеріоз кролів, за його гострого пере-

бігу смертність досягає 100 %. Згідно з даними численних публікацій, з еймеріозом ведеться активна боротьба в Китаї, Японії, Індії, Іспанії та Канарських островах, Англії, Франції, Австралії, Південній і Північній Америці та в країнах Близького Сходу. Це протозойне захворювання поширене також і в Росії, Білорусі, Польщі, Чехії, Грузії [1, 4, 7].

Досить сильно стримує розвиток галузі й псороптоз: на 10–35 % знижується маса тіла кролів, погіршується якість м'яса та шкірок, молодняк погано росте і розвивається, а ціна на племінних тварин суттєво зменшується [3]. Впровадження заходів боротьби та профілактики інвазійних хвороб кролів можливе після ретельного аналізу епізоотології захворювань, важливим складовим елементом якого є вивчення поширення паразитозів кролів, що стало **метою** наших досліджень.

Завданням наших досліджень було дослідити кролів приватних господарств Полтавської області та визначити показники екстенсивності й інтенсивності інвазії.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили в приватних господарствах Полтавської області, де відбирали зразки фекалій, зіскрібки зі шкіри прианальних складок та внутрішньої поверхні вушних раковин кролів. Лабораторні дослідження проводили в навчально-науковій лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавської державної аграрної академії. Фекалії досліджували методом Г. А. Котельникова і В. М. Хренова (1978) із розчином аміачної селітри. Зіскрібки зі шкіри прианальних складок зволожували 50 %-м водним розчином гліцерину з подальшою мікроскопією. Кірочки з вушних раковин досліджували мортальним методом із використанням 10 % розчину їдкого натру.

Результати досліджень дали підставу стверджувати про значне поширення паразитозів кролів у господарствах Полтавської області. У фекаліях хворих тварин виявляли ооцисти еймерій та яйця пасалурусів (рис. 1, 2). У зіскрібках шкіри прианальних складок інвазійні елементи реєстрували досить рідко. Кірочки зі шкіри вушних раковин містили значну кількість кліщів роду *Psoroptes* (рис. 3).

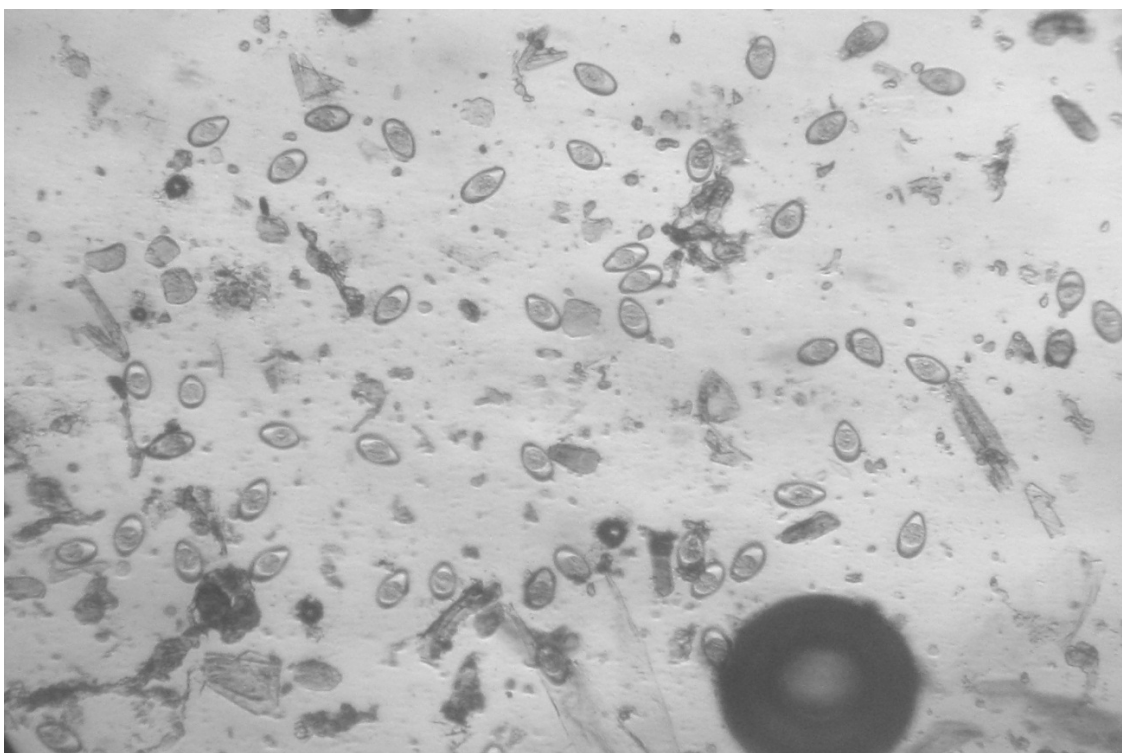

Рис. 1. Ооцисти еймерій (x270)

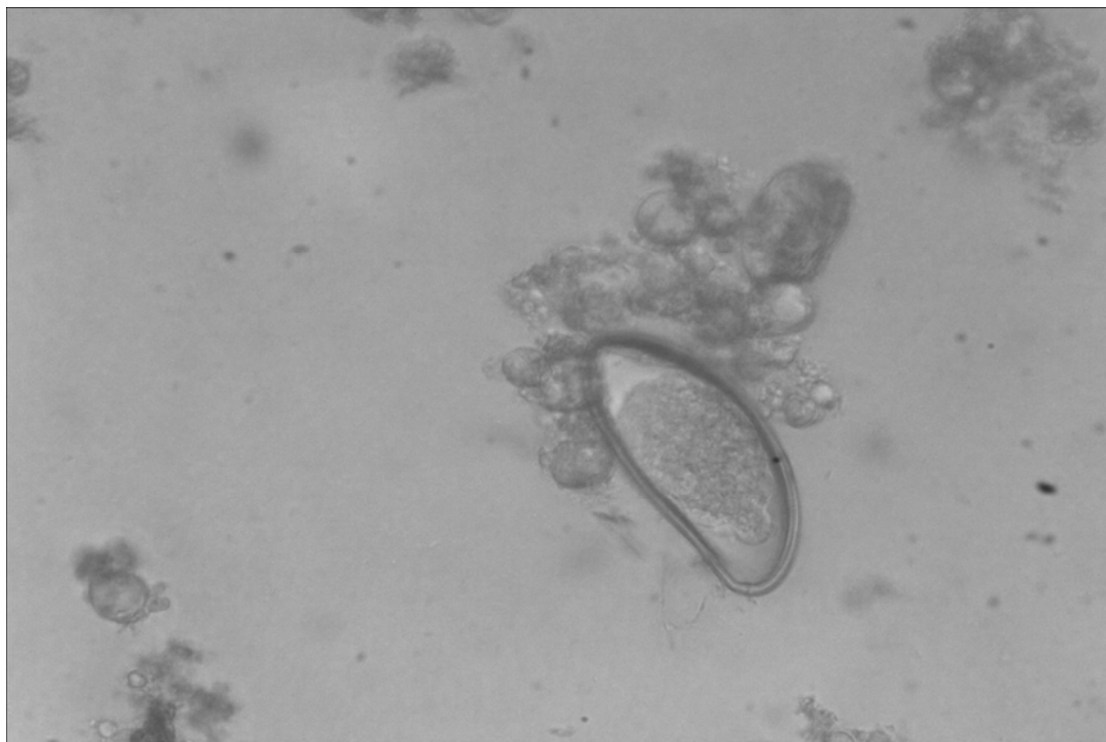

Рис. 2. Яйце пасалуруса (x 700)

Рис. 3. Збудник псороптозу кролів – *Psoroptes cuniculi* (x270)

Усього було досліджено матеріал від 442 кролів приватних господарств дванадцяти районів Полтавської області.

Екстенсивність псороптозної інвазії становила 37,68 % за інтенсивності 28,76 екземплярів із 1 см² поверхні шкіри. Найвищі показники ураження тварин псороптесами реєстрували у Кременчуцькому, Миргородському та Диканському районах (див. табл.).

Еймеріоз кролів виявляли у господарствах

усіх районів, окрім Кременчуцького та Пирятинського: середня ЕІ становила 47,69 %, а П – 14,64 ооцист у полі зору мікроскопа.

Пасалуроз діагностували рідше, однак в окремих господарствах екстенсивність інвазії становила 100 % (Глобинський, Козельщинський, Лубенський), а інтенсивність досягала 12,5 екз. яєць у краплі досліджуваної рідини за середніх значень по області 21,26 % і 6,22 екземплярів відповідно.

Поширення паразитозів кролів у приватних господарствах Полтавської області

Розташування господарств, район	Досліджено, гол.	Псороптоз		Еймеріоз		Пасалуроз	
		ЕІ, %	П, екз./см ²	ЕІ, %	П, екз./полі	ЕІ, %	П, екз./краплі
Глобинський	30	-	-	20	4,3	100	6,3
Диканський	100	37	15,2	35	32,3	-	-
Зіньківський	25	-	-	20	4,3	-	-
Карлівський	17	-	-	100	35,4	-	-
Кобеляцький	22	50	33,3	9,1	3,3	-	-
Козельщинський	20	5	7,3	100	3,3	100	6,3
Кременчуцький	20	100	32,3	-	-	-	-
Лубенський	30	10	12,5	100	4,9	100	12,5
Миргородський	18	44,4	87,3	27,8	34,3	-	-
Пирятинський	20	-	-	-	-	10	3,0
Полтавський	120	30	24,9	55	9,26	10	3
Решетилівський	20	25	17,3	10	15	-	-
Полтавська область	442	37,68	28,76	47,69	14,64	21,26	6,22

Висновки:

1. Приватні господарства Полтавської області з клітковим типом утримання кролів неблагополучні щодо еймеріозу, пасалурозу та псороптозу.
2. Екстенсивність псороптозної інвазії становить 37,68 %, еймеріозної – 47,69 %, пасалуроз-

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Богач М. В.* Інвазійні хвороби системи травлення кролів в господарствах Одеської області / М. В. Богач, М. М. Трофімов // Аграрний вісник Причорномор'я : [зб. наук. праць]. – Одеса, 2007. – Вип. 39. – С. 96–99.
2. *Бырка В. И.* К вопросу диагностики и лечения при пассалурозе кроликов / В. И. Бырка : [сб. научных трудов Харьковского с.-г. ин-та им. В. В. Докучаева]. – Т. 269. – С. 60–63.
3. *Катаева Т. С.* Псороптоз кроликов и меры борьбы с ним в Свердловской области : [рекомендации] / Т. С. Катаева, А. Н. Давлетшин, С. М. Тихомиров. – Свердловск, 1989. – 14 с.
4. *Манжос О. Ф.* Еймеріоз кролів та перспек-

ної – 21,26 %.

3. Перспективою подальших досліджень є випробування ефективності протипаразитарних препаратів і розробка заходів боротьби з цими захворюваннями.

тиви його подальшого вивчення / О. Ф. Манжос, О. О. Передера // Науковий вісник НАУ. – 2006. – Вип. 98. – С. 127–133.

5. *Фетисов В. И.* Опыт лечения и химиопрофилактики пассалуроза кроликов / В. И. Фетисов // Кролиководство и звероводство. – 1963. – №7. – С. 25–26.

6. *Флориан Д. Д.* Пассалуроз кроликов в условиях Московской области (биология возбудителя, эпизоотология и меры борьбы) : автореф. дис. на соиск. уч. степ. к.вет.н. / Д. Д. Флориан. – М., 1997. – 22 с.

7. *Ятусевич А. И.* Еймериоз кроликов / А. И. Ятусевич. – Витебск, 2001. – 71 с.